

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

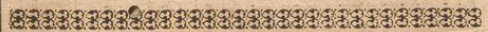
Mogvntiæ, 1617

Cap. 12. De impedimento coniugijs,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

tantum personis contrahendum : vt quartum , quintum , sextum , decimum & vndecimum , hoc est , cognatio , crimen , nempe adulterium iunctum homi. idio in via ad futurum matrimonium , cultus disparitas , honestas publica , & affinitas . Videri possunt Bellarminus in libro De matrim. cap. 18. & Sanchez in lib. 7. disp. 6.

Distinguntur adhuc aliter eadem maiora impedimenta ; quod quaedam sint iuris naturæ ; nimirum quia recta ratio dicitur impedire matrimonij contractum , eleuatum à Christo in Sacramentum : quaedam vero tantum sint iuris Ecclesiastici . Vnde fit vt in his auctoritate publica dispensari possit : non item in illis . De singulis in particulari dicitur : primo , considerabim⁹ maiora , quæ sunt iuris naturæ : secundo , maiora quæ sunt iuris tantum Ecclesiastici : & postremo loco minora . Quæ autem dicuntur de viro erunt pariter intelligenda de femina , & è contra , nisi aliud annotetur .

TITVLVS PRIMVS.

De maioribus matrimonij impedimentis quæ iuris sunt nature.

Ista sunt sex , indicata hoc versu : Mens ægra , ac toniunx , vis , error , ineptia , sanguis : Quorum sensus est : carere vsu rationis , coniugatum iam esse , cogi ad contrahendum , errare circa personam cum qua contrahitur , ineptum esse ad carnalem copulam , & consanguineum esse illi cum quo contrahitur , de iure naturæ impedire matrimonium . Cui , quatenus requirit consensum liberum , repugnant mens ægra , vis , & error : & quatenus significat vnici Christi cum vnica Ecclesia coniunctione , aduersatur ipsum contrahi cum pluribus , quam cum vno vel vna . Ac demum quatenus institutum est ad liberorū procreationem , repugnat non modo ineptia ; sed etiam sanguis , qui naturaliter facit illud auersari .

CAP. XI.

De impedimento ægræ mentis.

SVMMARIVM.

- 66 Defectus ægræ mentis , seu vsus rationis , impedit matrimonij validitatem .
- 67 Amentes non sunt permittendi coniugi etiam si id expetant .
- 68 Quando sit aut non sit peccatum inire matrimonium cum furioso habente lucida intervalla .

66. Quoniam ad matrimonium liber consensus requiritur , nisi adsit rationis vsus : illos in quibus is defuerit , nec esse est ad matrimonium inhabiles esse . Et ita pueris contrahentibus usum rationis , matrimonium nullum esse ex defectu consensus , habetur ex cap. Tuæ fraternitati De sponsalibus in fine . Similiter perpetuo furiosis vel amentibus , contrahentibus , ex defectu quoque consensus , nullum est matrimonium ipsorum ex cap. Dilectus De sponsalibus .

67. Neque licitum esse duos amentes coniungere : imo prohibēdos esse , si coniungi vellent , bene probat Sotus in 4. dist. 34. sub finem : tum quia fieret proli iniuria : quia quantumcunque per aliam personam prouideretur illius educationi , non obuiaretur tamen illi graui incōmodo , quod amens nasceretur ; deinde quia alienum est à ratione permittere vt homines belluarum more carnaliter coniungantur : nec refert , quod in eo non peccarent defecuti ratione . Nam si blasphemant , vel aliud legi naturæ repugnans attentarent , sine dubio cohibendi essent .

68. Quod si furiosus lucida habens intervalla matrimonium contrahat : atque tunc , cum contrahit compos sit mentis validum est matrimonium , ex capite . Neque furiosus 32. questio. 7. vbi glossa id annotat . Verumtamen si inde probabile mortis periculum , vel vxori vel infantibus immineret , peccatum esset mortale cum tali contrahere . Sin tale peri-

culum abesset , non videretur peccatum esse plusquam veniale , aut forte nullum esse . Quia si tali vxorem ducere licet , iuxta Apostolum in priore ad Corinth. 7. ad contrahendum fornicationis peccatum cui obnoxius est (nec enim ab eo liber est omnino , sicut is qui perpetuo caret vsu rationis) licebit quoque ; feminæ nubere illi ; cum spes fuerit probabilis & se & prolem conseruandi ab illius furia .

CAP. XII.

De impedimento coniugij.

SVMMARIVM.

- 69 Stante matrimonio , etiam non lum consummato , secundum iniri non potest : non obstant quod alter coniunx probabiliter putetur mortuus .
- 70 Due conditiones requiritæ vt mulier possit tut à conscientia inire secundas nuptias .
- 71 Quatenus inditia , aut fama de morte mariti possint sufficere feminae , ad contrahendum licite cum secundo .
- 72 Non est speranda mulier eo solo nomine , quod propria auctoritate nupserit : & ad quid ea teneatur , cui dubitat an prior maritus adhuc viuat , aut scit adhuc viuere .
- 73 Quando sit validum matrimonium contractum mortua vxore , quam maritus qui contrahit existimat viuere .
- 74 Pater ducentis vxorem priore adhuc viuente .

69. Cvm sit contra rationem matrimonij à Christo in Sacramentum instituti , vt patet ex dictis tractatu primo cap. 1. num. 4. quod vnus viri plures simul sint vxores : vel vnus vxoris plures simul sint viri : dubium non est , quin per legitimum matrimonium habere iam coniugem , sit tale impedimentum contrahendi secundum , vt reddat ipsum omnino inualidum . Quod verum est non modo cum prius matrimonium fuerit carnali copula iam consummatum , sed etiam cum nondum fuerit , ex capite. 13. & vlt. De sponsa duorum . Atque hinc est quod si mulier existimans probabiliter virum suum mortuū esse , secundo viro auctoritate iudicioque Ecclesiæ nubat , etiam si cum eo manserit diutissime , nõ ideo tamen prius matrimonium dissoluatur , siq; prior vir ipsius reuertatur , debeat ad illum redire : vt habetur 34. questio. 1. cap. 1. Quanquam , vt ex eod. cap. habetur , non censetur talis mulier peccasse , adulteraque ; fuisse : nisi secundo viro adhæserit , postquam primum adhuc viuere cognouit , ex cap. Si virgo , eadem questio. 1.

70. CÆTERVM vt intelligatur quando mulier possit tuta conscientia accipere secundum virum , dum prior non compareret , & probabiliter putatur mortuus (de qua re late Sanchez libr. 2. disput. 46.) obseruandæ sunt duæ conditiones ad id necessariae , iuxta cap. 2. De secundis nuptijs . Prior est , vt mulier ipsa vere sibi persuadeat priorem virum suum mortuum esse : aliqui enim ageret contra conscientiam ; quod non licet . Posterior est , cum faciles sint mulieres ad tale quid sibi persuadendum , vt id credat non leui de causa , sed iusta : & argumento moraliter certo . Quod argumentum , cum triplex assignari possit iuxta glossam ad cap. finale , De lite non contest. verbo Praesumatur ; nempe certus nuncijs , fama communis , & inditia quæ gignant vehementem præsumptionem ; vt v. g. quod ille prior vir fuerit valde senex , abfueritq; multis annis : aut quod ingressus sit prælium nec amplius visus . Atq; constat quidem mulierem , cum acceperit certum prudentis iudicio nuncium de morte prioris viri , posse alteri nubere , ex cap. In præsentia , De sponsalibus in fine .

71. SED an ad idem sufficiant fama & inditia prædicta , versatur in controuersia . Communior autem sententia (quam cum Syluestro Matrimonium 8. questio. 13. tenet Nauarr. in Enchir. cap. 22. num. 53. ac tribus sequentibus : tenent item Sotus in 4. dist. 37. sub finem : atque Couarr. in Epitome quarti Decretalium parte 2. cap. 7. §. 3. num. 3. & 4. pluresque alij quos Sanchez loco citato questio. 3. refert) declaratur his propositionibus .

72. Prima est : Iudicem Ecclesiasticum non debere mulieri facultatē concedere , vt secundo viro nubat , donec certum

nuncium

REGINA
PRAE
HBRJ
E. V

nuncium acceperit de morte prioris, quantocumque anno-
rum spatio infuisset. Hanc esse constitutam à Clemente
tertio, habetur ex cap. In presentia De spons. & à Lucio ter-
tio ex cap. Dominus De secundis nuptijs. Moderata est autē
postea per Innocentium tertium in cap. finali De lite non con-
t. §. Si autem x. ubi habetur, quod Iudex Ecclesiasticus in
tali causa procedere non debeat, nisi verosimiliter præsumatur
de morte viri: quod quidem indicat ad procedendum,
aliquando sufficere posse indicia quæ præstant verosimilem
præsumptionem. Quando sint vero talia, quæ sufficiant, vt
et quando nuncium acceptum de viri morte sit certum sufficienter,
relictum est prudentis arbitrio attentis circumstantijs occur-
rentibus.

Secunda propositio est: Mulierem posse bonâ conscien-
tiâ secundo viro nubere, quando talis est publica fama, aut
talia adsunt indicia de morte prioris mariti, vt iudicio Eccle-
siastici Iudicis alteriusque prudentis, bonique viri, faciant vero-
similem præsumptionem. Hæc præterquam ex præcedenti
sequitur, habetur etiam ex eo, quod falli possit is qui mittit
certum nuncium: ita vt hoc non excludat omne periculum
deceptionis: & nihilominus potest sufficere ad excusationē
secundarum nuptiarum, ex cap. In presentia, & ex cap. Do-
minus ante citatis. Igitur sufficere quoque poterunt alia indi-
cia, quæ faciunt non minorem probabilitatem quam idip-
sum certum nuncium.

De qua probabilitate aduerte, talem esse debere, vt exclu-
dat omnem contrariam, quæ rem faciat dubiam: alioqui e-
nim esset abstinendum à secundis nuptijs, quod nullum ha-
bet periculum, non autem illas inire; in quo periculum esset
tum nullitatis matrimonij, tum etiam adulterij. Pro quo faci-
unt quæ Sanchez tradit in memorata disput. 46. quæstio. 1.
qui & in sequenti quæst. 2. bene docet vnius testimonium de
morte prioris mariti non sufficere vxori ad licite nubendum
alteri: quia si in causis pecuniarijs dictum vnius, insufficientis
est; multo minus sufficet in causa secundi matrimonij, in
qua imminet damna peccati, inualiditatis Sacramenti, in-
famiae, & dedecoris, si vir ipsius superstes sit. Excipit autē in
fine eiusdem quæstionis casum in quo ob loci distantiam nō
posset haberi alia probatio: & qualitas personæ, & verifi-
citas eorum quæ dicit, prudens iudicet fidem esse ei ad-
hibendam. Ex eodem fundamento tenendum videtur et-
iam quod idem multis pro se citatis tenet, solam famam non
sufficere ad probationem mortis mariti, nisi alijs adminicu-
lis fulciatur: vt quod ea sit longi temporis & cōstans in loco
ubi maritus morabatur, & ex alijs id genus, quæ ipse Sanchez
citatis authoribus refert: additis conditionibus quas fama
requirit, vt plene vereque probata censeatur: quæ cum spectet
ad vsum fori externi, ei cui libuerit ipsum videndas relin-
quemus.

Tertia propositio est: Mulierem quæ priuata etiam au-
thoritate, nuplit secundo viro, non esse ab eo separandā per
Iudicem Ecclesiasticum, nisi certo constiterit, quod prior
maritus viuat. Hæc deducitur ex eo, quod talis mulier eidem
secundo viro postulanti, non debeat negare debitum; quan-
do ipsa de morte prioris viri adhuc sibi dubitandum existi-
mat, ex cap. Dominus, De secund. nupt.

Quarta propositio est: Mulierem quæ siue temere, siue ius-
tis argumentis subnixâ contraxit cum secundo viro, si post-
ea sciuerit priorem maritum viuere, debere ab hoc posteriori
abstinere. Quod si nesciat certo, credat tamen leuiter, &
siue iustis argumentis, debeat ad consilium sui pastoris dubi-
tationem huiusmodi deponere, libereque non modo reddere,
sed etiam petere debitum. Sin credulitas eius probabilis sit
& discreta, vt pote innixa verosimilibus coniecturis & argu-
menti, tenetur quidem reddere debitum eidem secundo vi-
ro petenti: sed illud ab eo petere non potest. Hæc habetur
ex cap. Inquisitioni De sentent. excommunic. Pari autem
ratione, quando matrimonium ratum solummodo, nec cō-
summatum fuerit, iudicandum est de muliere, quæ cum se-
cundo viro contraxerit, eo quod crederet priorem illum in-
gressum esse religionem: nam si res aliter se habere depre-
hendatur, ipsi priori adherere compelletur, etiam si secun-
dum matrimonium fuerit consummatum ex cap. Licet De
sponsa duo. m. Id quod Couarr. tractat in Epitome part. 2.
cap. 7. §. 3. num. 5.

ALIA difficultas hic occurrit, An ille qui existimans vxor-
rem suam adhuc viuere, cum esset mortua, contraxit cum se-
cunda, valide contraxerit. Ad quam cum Sylu. Matrimonium
8. qu. 13 §. 5. Nauar. in Enchir. cap. 22. nu. 56. distinguendo re-
sponder: quod si talis putarit se posse vxorem secundam du-
cere viuente priore, quantumcumque sciret id esse peccatum, tunc
matrimonium fuisse validum: quia vere habuit intentionem
cōtrahendi; neque interuenit impedimentū coniugij, cū prior
vxor iam esset mortua. Sed si existimaret se non posse tale
quid: vt pote sciens contractum cum secunda, viuente prio-
re, non esse matrimonium: tunc inualidum esse matrimo-
nium, quia non habuit intentionem contrahendi, sed solum
decipiendi. De eo qui in tali calu vniuersè intenderet matrimo-
niū contrahere, non distinguendo an possit, vel non possit
valide contrahere viuente adhuc vxore, dicendū videtur
quod valide contrahat; cum intendat contrahere eo modo
quo potest, nec subsit impedimentum coniugij, nec aliud, vt
supponimus, dirimens matrimonium.

Cæterum ille qui sciens vxorem adhuc viuere, ducit se-
cundam: præter peccatum mortale, quinque pœnas incur-
rit. Nam in capit. 2. De sponsa duorum, illi imponitur vt
quadraginta diebus in pane & aqua ieiunet, & septem se-
quentibus annis pœniteat. Deinde fit irregularis, ex capit.
Nuper De bigamis. Tertio, contrahit matrimonij impe-
dimentum vnum de minoribus, significatum nomine cri-
minis, de quo in sequenti sectione tertia. Quarto, efficitur
ipso iure infamis, ex citato cap. Nuper. Ac tandem incur-
rit pœnas alias adulterij, & stupri, de quare Couarr. in cit. §.
3. num. 6. & 7.

CAP. XIII.

De impedimento Vis, seu Metus grauis.

SVMMARIVM.

- 75 Duo modi quibus vis seu metus grauis potest impedire matri-
monium: & diuersas fori exterioris & interioris in iudi-
cando de consensu in matrimonium.
- 76 Quatuor conditiones requiritur, vt per metum reddatur matri-
monium inualidum: quarum prima est, vt malum quod ti-
metur, sit graue.
- 77 Idem q. probabiliter immincat; nec necesse est grauius esse ma-
trimonio ingrato, dum modo vere sit graue.
- 78 Secunda conditio requiritur, vt metus sit extrinsecus ab homine
incussus. Et tertia, vt sit incussus ad obrinendam celebra-
tionem matrimonij.
- 79 Quarta, vt sit iniuste incussus, & nonnulla quæ ex ea infe-
runtur.
- 80 Qui per metum cadentem in constantem virum matrimonium
contrahit, non peccat vt contrahens inualide.
- 81 Metus peccati mortalis, censetur cadens in constantem virum,
& de veniali quid tenendum.
- 82 Metus amissionis honorum, metus infamie, metus excommuni-
cationis, & metus lucri cessantis, quatenus censentur ca-
dere in constantem virum.
- 83 De metu reuerentiali: quatenus ex eo contractū matrimonium
sit validum.
- 84 Moderatio cum qua idem accipiendum est: & de minus con-
iunctis metus reuerentiali.
- 85 In quos cadat metus reuerentialis: & an importuna preces ad-
iunctæ eidem metui, ipsum faciant cadentem in virum con-
stantem.
- 86 Quatenus non possint aut possint inferiores à superioribus com-
pelli ad matrimonium.
- 87 Matrimonium cōtractum metu cadente in constantem virum
non reddi validum per adiectum iuramentum, nec vim ha-
bere sponsaliorum.
- 88 Nulla est obligatio contractus matrimonij per metum cadentem
in constantem virum, initi de futuro, etiam si adiectum sit
iuramentum de non contrauicendo ei.
- 89 Obiectio in contrarium solutione.
- 90 De dubio an validū sit matrimonium contractū & consumma-
tum metu cadente in constantem virum; aliud tenendū quoad
forum externum, aliud quoad internum, & quid.